

Rīgā, 2011. gada 24. februārī

Latvijas Mākslas augstskolu asociācijas

Paziņojums presei

Latvijas Mākslas augstskolu asociācija, kas apvieno trīs Latvijas Valsts kultūras, mākslas un radošo industriju pamatu veidojošās mākslas augstskolas – Latvijas Mākslas akadēmiju, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju un Latvijas Kultūras akadēmiju-, iepazīstoties ar masu saziņas līdzekļos publicēto informāciju par 22. februārī Latvijas Republikas Ministru kabineta slēgtajā sēdes daļā pieņemto lēmumu par valsts apmaksāto studiju vietu skaita augstskolās samazināšanu – no IZM budžeta par 600 000 latiem, no Kultūras ministrijas budžeta – par 400 000 latiem, kas tiek plānots no šā gada 1. septembra, ar nožēlu un satraukumu spiestas konstatēt un darīt zināmu Latvijas sabiedrībai, ka krīzes apkarošanas un budžeta konsolidācijas aizsegā klajas nekompetences vai mums nezināma politiska aprēķina dēļ apzināti tiek grauta jau no Latvijas neatkarības laikiem 1918. gadā izkoptā Latvijas Valsts lielākā bagātība – tās izglītības un kultūras sistēma. Salīdzinot IZM un KM pakļauto augstskolu skaitu, uzkrītoša ir ietaupāmās naudas disproporcija. Par 400 000 latiem samazinot valsts dotēto budžeta vietu skaitu KM pakļautajās augstskolās, principā tiktu sagrautas spēcīgākās humanitārās zinātnes un mākslas pārstāvošās augstskolas Latvijā, kuras jau tagad ir ne tikai starptautiski konkurētspējīgas izglītības kvalitātes garantis minētajās jomās Latvijā, bet veido mūsu valsts kultūras identitātes kodolu.

Arī vēlāk izskanējusi informācija, ka "šā gada atlikušajiem sešiem mēnešiem fiskālā ietekme IZM budžetā būtu 194 000 latu un KM budžetā – 132 000 latu.", tikai papildus apstiprināja jau zināmās komunikācijas kļūdas valdības darbā un neklīdzēja bažas par šo lēmumu graujošo ietekmi.

Diemžēl komunikācijas kļūdas informējot sabiedrību tik jūtīgā jautājumā, kā augstākās izglītības finansējuma samazinājums, iezīmēja tikai vienu kaunpilnā lēmuma aspektu. Vēl nožēlojamāks un apkaunojošāks bija slepenības plīvurs, kas ieskāva visus 22. februāra valdības lēmumus attiecībā uz augstāko izglītību. Pretēji Valda Dombrovskas valdības deklarācijā solītajai „labai pārvaldībai” un „informācijas atklātībai valsts pārvaldē”, lēmumi par budžeta dotācijas samazināšanu augstākajā kultūras un mākslas izglītībā tika pieņemti slepenās darba grupās, neiesaistot sabiedrību, studējošos un nozares pārstāvjus. Šāda prakse ir klajā pretrunā ar demokrātiskās valstīs pieņemtiem labas pārvaldības principiem.

Jau pati iecere samazināt finansējumu augstākai izglītībai bija pretrunā ar paša Valda Dombrovskas apstiprināto *Informatīvo ziņojumu par nepieciešamajām strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē Latvijas starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanai*, kurā tika paredzēta „publiskā finansējuma palielināšana augstākajai izglītībai un zinātnei, līdz 2015. gadam sasniedzot attiecīgi 1,2% un 1,5% no IKP. Pieaugumu nodrošināt pakāpeniski – 2011. un 2012. gadu valsts budžetos finansējumu piešķirt ne mazāku kā 2010. gada budžetā paredzēto, bet 2013. – 2015. gados piešķirtā valsts budžeta finansējuma apjomu palielināt proporcionāli sasniedzamajam apjomam (orientējoši – par 0,3-0,4% no IKP katru gadu augstākajai izglītībai un 0,4-0,5% no IKP katru gadu zinātnei).”

Tomēr vēl nožēlojamāka bija šī lēmumu klajā pretrunā ar Valda Dombrovskas valdības deklarācijā apsolīto – “celsim kultūras jomas augstākās izglītības kvalitāti un starptautisko konkurētspēju” – un nozīmēja faktisku atkāpšanos no Eiropas Parlamenta 2009. gada 24. marta rezolūcijas *Par mākslas studijām Eiropā* principiem, kas formulēti atbilstoši Eiropas Savienības moto paustajam "*Vienotība daudzveidībā*". Ne mazāku pārstiegumu izraisīja lēmumā minētais samazinājuma iemesls - “samazināt valsts apmaksāto studiju vietu skaitu augstskolās, kurās tiek realizētas dublējošas programmas”. Šādu formulējumu ir grūti izmantot, attiecinot to uz programmām, kuras realizē dažādās mākslas studiju nozarēs

specializējošās vecākās un vadošās augstskolas. Latvijas Mākslas akadēmija, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija un Latvijas Kultūras akadēmija, kuru dibināšana simptomātiski sakrīt ar Latvijas Valsts neatkarības dibināšanu vai tās atjaunošanu, par savu misiju vienmēr ir uzskatījušas nepieciešamību nodrošināt profesionālu un kvalitatīvu izglītību tieši savās vēsturiskajās studiju jomās un nekad nav izmantojusi Latvijas normatīvajos aktos pastāvošos caurumus, kas pieļauj iespēju veidot nekvalitatīvas, studējošos apkrāpjošas vai dublējošas studiju programmas. Diemžēl lēmuma voluntārais raksturs un tā apšaubāmais pamatojums negribot liek domāt, ka tas nemaz nav bijis svarīgs arguments. Varbūt tāpēc bija nepieciešams atklātības, labas pārvaldības un sabiedrības iesaistes trūkums. Gribot negribot pieļaujama doma, ka, tā kā nekur nav izstrādāti kritēriji, kas uzskatāms par „dublējošām programmām”, šis sauklis jau sākotnēji iecerēts kā jebkuras neapdomīgi veiktas studiju programmu korekcijas leģitimizācijas līdzeklis.

Jāuzsver, ka jau šobrīd kultūras augstākā izglītība tiek finansēta daudz mazākā apmērā kā to nosaka Latvijas Republikas normatīvie akti, jo jau pašreiz Kultūras ministrijas pārraudzībā esošajās augstskolās - Latvijas Mākslas akadēmijā, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā un Latvijas Kultūras akadēmijā – bija noteiktas 1487 studiju vietas, tām piešķirot budžeta dotāciju 4 675 965 LVL, kas bija par 1 776 849 LVL mazāk nekā to noteica joprojām spēkā esošajiem MK 12.12.2066. noteikumi Nr.994 „Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem”.

Mūs uztrauc ne tikai Latvijas jaunās paaudzes kvalitatīvu studiju iespēju samazināšanās, bet arī tas, ka šāds lēmums tieši sekmēs Latvijas jauniešu došanos studēt uz valstīm, kurās kultūras jomas augstākā izglītība joprojām ir pieejama bez studiju maksas, tādējādi sekmējot Latvijas tautas entropiju.

Valda Dombrovska valdībai kopumā ir tikai viens ceļš, kā labot neilgajā atkārtotās ievēlēšanas laikā pieļautās kļūdas un atjaunot sabiedrībā zaudēto uzticību:

1. Visu Latvijas sabiedrību, tās labklājību, kultūru, izglītību un to ilgtspēju garantējošo lēmumu pārskatīšana un to kompetenta un pārdomāta izstrāde;
2. Nozares profesionāļu iesaistīšanu šo lēmumu pieņemšanā nodrošinot lēmumu pieņemšanas kvalitāti, profesionalitāti, atklātību un labu pārvaldību.

Informācija par Latvijas Mākslas augstskolu asociāciju:

Latvijas Mākslas augstskolu asociācija apvieno Latvijā akreditētas mākslas augstskolas - Latvijas Mākslas akadēmiju, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju un Latvijas Kultūras akadēmiju. Latvijas Mākslas augstskolu asociācija mērķi ir: sekmēt Latvijas mākslas augstskolu darbību; veicināt augstākās izglītības mākslās attīstību, kā arī mākslas vēstures un citu ar mākslām saistīto zinātņu nozaru attīstību; veicināt Latvijas mākslas augstskolu sadarbību un kopējo pasākumu organizēšanu; pārstāvēt Latvijas mākslas augstskolas Latvijā un ārvalstīs, valstiskās un nevalstiskās institūcijās.

Latvijas Mākslas augstskolu asociācija darbojas saskaņā ar Latvijas Mākslas augstskolu asociācijas statūtiem.

Papildus informācija:

Latvijas Mākslas akadēmijas prorektors, docents Andris Teikmanis

Tel.: 29224175, E-pasts: andris.teikmanis@lma.lv